

Leszek Pietrzak: Ako Židia kolaborovali s Nemcami - a ešte viac so Sovietmi.

- CZ24 News | 21. prosince 2023

POLSKO / NEMECKO: V Nemcami okupovanom Poľsku Židia kolaborovali oveľa častejšie ako Poliaci. Robili to dokonca aj vtedy, keď sa začal holokaust. Dnes sú Poliaci označovaní za kolaborantov a spolupáchateľov Nemcov na židovskom vyhladzovaní.

Práve sa začína oslavovať Deň pamiatky šoa, ustanovený 12. apríla 1951 izraelským parlamentom. Ako každý rok, tisíce mladých Izraelčanov prejdú v Pochode živých bývalým táborom Auschwitz-Birkenau. Pre mladých Židov je Poľsko krajinou, kde sa odohral holokaust ich predkov. Sú tiež presvedčení, že na ňom mali podiel Poliaci, lebo takýto obraz je im servírovaný v školách.

Obraz Poliakov ako komplicov Hitlera sa v posledných rokoch udržiava v literatúre, kine, médiách a celom svetovom informačnom priestore. Knihy Jerzyho Kosińskiego („Pomalované vtáča“) či Benjamína Wilkomirského („Fragmenty. Z detstva 1939 – 1948“) dokazovali, že Poliaci zaujali počas vojny práve takýto postoj. S beletriou Kosińskiego a Wilkomirského, ktorej znalosť sa vyžaduje od študentov izraelských škôl, sa zaobchádza ako s historickými dokumentmi.

Podobné stereotypy udržiavala kinematografia. Od čias dokumentárneho filmu „Šoa“ Clauda Lanzmana na tému Holokaustu X múza ukazuje Poliakov ako spolupáchateľov Hitlera. Tento obraz udržiavajú aj historici. S hlasnou odozvou sa v posledných rokoch stretla kniha harvardského profesora Daniela Jonaha Goldhagena „Horliví kati Hitlera“, ktorá sa dokonca stala čímsi ako bibliou „vo verzii pre začiatočníkov“.

Zrejme práve toto spôsobilo, že keď sa vo svetovom informačnom priestore hovorí o židovskom holokauste, v pozadí sa objavuje obraz Poliakov ako národa, aktívne v ňom zaangażovaného. Čo je však horšie, v Poľsku sa to opakuje čoraz častejšie. Stačí spomenúť bestseller Jana Tomasza Grossa „Susedia: Dejiny holokaustu židovského mesta“, popisujúcu židovský pogrom v Jedwabnom, ktorého sa mali dopustiť miestni obyvatelia. K širokému prúdu údajnej kolaborácie Poliakov s Hitlerom patrí aj posledný film Agnieszky Holland „V temnote“, opisujúci jednu z udalostí, ktoré sa mohli prihodiť počas holokaustu.

Tvrdenie, že Poliaci boli spolupáchateľmi Nemcov, je zámerným krokom. Má zakryť obraz postojov samotných Židov voči nemeckému okupantovi. A tie, ako ukazujú výsledky historického výskumu, neboli monolitom. Mnohí Židia predtým, ako sa stali obeťami holokaustu, spáchali najväčší zločin: kolaborácie a súčinnosti s páchatelmi.

Nadšenie pre okupantov

Už v septembri 1939, keď sa ešte v Poľsku viedlo vojnové ťaženie, židovskí obyvatelia mnohých poľských miest a mestečiek slávnostne vítali vstupujúce jednotky Wehrmachtu. Stalo sa tak okrem iného v Lodži a Pabianiciach, kde boli z iniciatívy miestnych Židov dokonca postavené triumfálne brány s kvetmi a delegácie vítali nemeckých vojakov chlebom a soľou.

Tento postoj nebol ničím prekvapivý. Keď sa začala vojna, značná časť Židov bola presvedčená o tom, že na to, aby mohli pretrvať v novej realite, stačí len rešpektovať nemecký poriadok.

Prijatie takého uhla pohľadu si očividným spôsobom vyžadovalo odsúdenie toho, čo bolo predtým –

predvojnového poľského štátu, ktorý podľa ich hodnotenia ani nebol v stave ubrániť sa. Prejavý tohto odsúdenia bolo ešte intenzívnejšie vidieť vo východnom pohraničí, obsadenom Sovietmi 17. septembra 1939.

V mnohých pohraničných mestečkách Židia rovnako triumfálne vítali sovietskych okupantov. V ich správaní neraz bola nielen radosť z pádu poľského štátu, ale aj výsmech samotných Poliakov. Podľa výpovedí svedkov hovorili: „Vaše zasrané Poľsko už skončilo“ alebo „chceli ste Poľsko bez Židov, a máte Židov bez Poľska.“

No v pohraničí sa radosť značnej časti Židov neskončila len pri privítaní vstupujúcej Červenej armády. Na jeseň 1939 sa stovky pohraničných Židov zapojili do propagandistickej kampane pred sovietskymi voľbami do Národných zhromaždení Západnej Ukrajiny a Západného Bieloruska, ktoré boli naplánované na 22. októbra a mali rozhodnúť o pripojení týchto oblastí k Sovietskemu zväzu. Rozhodná väčšina židovského obyvateľstva v pohraničí hlasovala za ich pripojenie k Sovietskemu zväzu.

Opustenie Poľska a nadšenie pre jeho okupantov neprejavovali len Židia, ktorí pred vojnou inklinovali ku komunizmu. Novú optiku si často osvojovali predstavitelia predvojnovéj židovskej elity. Jakub Wygodski – v rokoch 1922–1930 poslanec Sejmu Poľskej republiky a prezident židovskej komunity vo Vilniuse – už v októbri 1939 podporoval likvidáciu poľského štátu Nemcami a Sovietmi. V tom čase jasne deklaroval, že „väčšina židovského spoločenstva vyjadruje spokojnosť, že Litovčania vstúpili do Vilnius.“

Z Vygodského sa rýchlo stal na základe vlastného výberu litovský občan Jokūbas Vygodski.

Podobné stanovisko zaujal z Ukrajiny pochádzajúci Icchak Giterman, v rokoch 1926–1939 riaditeľ neziskovej organizácie American Joint Distribution Committee (AJDC) v Poľsku. Keď po septembrovom ťažení prišiel do Vilnius, verejne chválil anexiu Vilnius Litovčanmi a požiadal o litovské občianstvo.

Na jeseň roku 1939 prinajmenšom niekoľko tisíc Židov z regiónu Vilnius opustilo Poľsko, stanúc sa občanmi Litvy. Ale Židia rovnako ochotne prijímali sovietske občianstvo a stávali sa funkcionármi novej sovietskej administratívy. Samozrejme, nie všetci, ba ani nie väčšina zo židovskej komunity, ktorá obývala predvojnové Poľsko, vyjadrila radosť z jeho pádu a nadšenie z jeho okupantov. Ale na jeseň 1939 boli takéto postoje medzi Židmi veľmi časté. A to bol len začiatok vojny.

Králi get

Nemci vytvárali getá už od októbra 1939. Sústreďenie obrovskej masy ľudí na malom území a zbavenie ich možnosti odísť mimo vyznačeného územia samo o sebe slúžilo na ich genocídu. Do toho prišiel hlad a epidémia. Ale riadenie get Nemcami by vôbec nebolo možné, keby v nich neexistovali židovské rady (Judenrats) a im podriadená židovská polícia.

Formálne vydal rozkaz na vytvorenie židovských rád šéf Hlavného ríšskeho bezpečnostného úradu (RSHA) Reinhard Heydrich. Nariadenie Hansa Franka z 18. novembra 1939 uvádzalo, že v menších mestách má židovská rada pozostávať z 12 členov a v mestách nad 10 000 obyvateľov musela mať najmenej 24 členov.

Kompetencie židovských rád boli obmedzené na prísne vykonávanie príkazov okupanta.

Mali dodávať robotníkov, organizovať vysielanie ľudí do pracovných táborov, vyberať a odovzdávať kontribúcie nemeckému okupantovi. Keď sa začal holokaust, práve židovské rady

organizovali deportácie Židov do vyhladzovacích táborov. Na začiatku sa snažili lavírovať medzi splnením požiadaviek Nemcov a pokusmi brániť židovské obyvateľstvo v presvedčení, že sa takto podarí zachrániť aspoň jeho časť.

Takáto kalkulácia však nepriniesla očakávané výsledky. Bola to úplne nesprávna filozofia obetovania jedných Židov pre údajné prežitie iných.

Hannah Arendt v bestselleri s názvom „Eichmann v Jeruzaleme“ z roku 1963 obvinila židovské rady z aktívnej účasti na židovskom holokauste. Podľa jej názoru bez ich účasti na evidencii Židov, koncentracii v getách a následnej aktívnej pomoci pri ich posielaní do táborov by zomrelo oveľa menej Židov. Nemci by mali problém s ich zapísaním a vyhľadávaním.

Skrátka, práca židovských rád zefektívnila a urýchlila židovský holokaust. A niektorí ich šéfovia pomáhali Nemcom výnimočným spôsobom. Legendárneho Chaima Rumkowského Nemci vymenovali za šéfa židovskej rady v lodžskom gete. Bol skutočným kráľom geta, pánom života a smrti tisícov krajanov. S nevídanou horlivosťou a bezohľadnosťou vykonával všetky nemecké rozkazy.

Za jeho čias sa v lodžskom gete diali nepredstaviteľné veci. Stalo sa tak okrem iného 4. septembra 1943, keď Rumkowski požadoval od obyvateľov geta odovzdanie svojich detí, aby ich potom mohli poslať do vyhladzovacích táborov. Bývalý predseda izraelského Knesetu Szewach Weiss, ktorý sa ako dieťa zachránil pred holokaustom, povedal, že „keby Rumkowski nezomrel v Osvienčime, po vojne by bol postavený pred súd“. Kráľmi vo svojich getách boli aj mnohí ďalší šéfovia židovských rád – Mojżesz Meryn zo Sosnowca, Efraim Barsz z Białystoku, Jakub Gens z Vilnius a Józef Parnas z Lvova. Oni a ich židovské rady boli spolupáchateľmi židovského holokaustu.

Dozorcovia skazy

Ešte väčšiu zodpovednosť ako židovské rady nesie za židovský holokaust Židovská poriadková služba (Jüdischer Ordnungsdienst), hovorovo nazývaná židovská polícia. Bol to najúčinnější nástroj v rukách Nemcov. Len vo varšavskom gete slúžilo okolo 2 500 židovských policajtov. V druhom najväčšom gete, lodžskom, ich bolo 1200 a v ľvovskom takmer 500. V celom Nemcami okupovanom Poľsku to mohlo byť dokonca aj niekoľko desiatok tisíc ľudí.

Členovia Židovskej poriadkovej služby denne vykonávali rekvizície, chytanie a posielanie tisícov Židov do transportov smrti. Robili to s horlivosťou a bezohľadnosťou. O tejto bezohľadnosti svedčí okrem iného to, že – ako uviedol Baruch Goldstein, pred vojnou spoluorganizátor bojových skupín Bundu – „každý židovský policajt, aby si zachránil kožu, priviedol každý deň sedem ľudí, aby ich obetovali na oltár diskriminácie. Priviedol si so sebou kohokoľvek, koho mohol chytiť – priateľov, príbuzných, dokonca aj najbližších rodinných príslušníkov.“

Židovská polícia vzbudzovala u obyvateľov geta zdesenie a odpor. Vo svojich radoch mala obzvlášť odporné postavy. Jednou z nich bol určite Józef Szeryński – predvojnový inšpektor štátnej polície v Lubline, ktorý sa stal šéfom židovskej polície vo varšavskom gete. Počas najväčšej drámy varšavského geta sa osobne zúčastňoval na selekcii Židov do transportov „smrti“, vyslaných do Treblinky. Dozeral na to, aby sa tam dostali aj deti a chorí.

Takouto postavou bol aj zástupca Szeryńského – predvojnový advokát Jakub Lejkin. On tiež osobne dohliadal na deportácie varšavských Židov do Treblinky. Robil to obzvlášť horlivo v období júla až septembra 1942, so zápalom vyťahujúc svojich blízkych z ich obydli a úkrytov. Robil to pred očami Nemcov, ktorí všetko pozorovali a fotili.

Ale boli aj iní, ktorí nezaváhali poslať na smrť dokonca aj svojich najbližších. Anatol Chari – židovský policajt v lodžskom gete strčil do transportu smrti svoju snúbenicu. Calek Perechodnik – policajt v

gete v Otwocku pri Varšave – umiestnil svoju manželku a dvojročnú dcéru v transporte do Treblinky. Najslávnejší kronikár varšavského geta Emanuel Ringelblum o úlohe židovskej polície napísal, že „sa vyznačovala aj hroznou korupciou a demoralizáciou“.

Agenti gestapa

Medzi Židmi boli aj takí, ktorí sa stali agentmi nemeckého gestapa. Boli ich desiatky, možno dokonca aj stovky. Nikto ich nepočítal. To oni, konajúc tajne, vydávali iných Židov na smrť, vydierali ich, vymáhali od nich výkupné a boli vydieračmi. Svojich blízkych priebežne udávali gestapu. Nepôsobili len v getách. Špeciálne priepustky im umožňovali pohybovať sa aj po árijskom území, občas dokonca po celom Generálnom gouvernemente. Verne slúžili nemeckým mučiteľom svojich rodín, žien a detí. Robili to bez akýchkoľvek zábran, z vlastného rozhodnutia, len kvôli väčšej porcii jedla či dočasným privilegiám.

Či sa mohli odtrhnúť z nemeckej vôdzky? Mohli, dokonca mali takú možnosť, ocitnúť sa mimo múrov geta, ale nepokúsili sa o to. Aj preto bola ich zrada na oveľa vyššej úrovni.

Boli medzi nimi aj takí, ktorí sa v rozsievaní zla dostali do ozajstných výšok. Vo varšavskom gete to boli Abraham Gancweich a Dawid Sternfeld – šéfovia tzv. trinástky, založenej v decembri 1940 – pozostávajúcej zo skupiny židovských policajtov – agentov. Gancweich bol pred vojnou učiteľom a sionistickým aktivistom, legitimoval sa aj diplomom rabína. Sternfeld bol zasa kapitánom predvojnovkej polície. Oficiálne mala skupina bojovať proti pašovaniu a špekuláciám v gete, ale v skutočnosti bola jej činnosť zameraná na kontrolu činnosti židovskej rady a infiltráciu podzemných organizácií pôsobiacich v gete. Operovala aj na árijskej strane, kde sa jej členovia vydávali za bojovníkov židovského hnutia odporu.

Medzi agentov „trinástky“ patrila aj veľká časť Židovskej slobodnej gardy – „Žagwi“ – hlboko zakonšpirovanej organizácie, špeciálne vytvorenej varšavským gestapom, v ktorej hlavnú úlohu hral Leon Skosowski „Lonek“. „Žagiew“ pôsobila vo varšavskom gete aj mimo neho. Vychýrenou sa stala predovšetkým kvôli obrovskej afére, ktorého obeťami sa stali stovky Židov. Začiatkom roku 1943 v Hotele Polskim na ulici Długej vo Varšave bola

zriadená špeciálna expozitúra „Žagwi“. Skupina židovských agentov vyhľadávala bohatých Židov a výmenou za peniaze im ponúkla pasy, víza a možnosť cestovať do iných krajín. Taxa bola najmenej 20 zlatých dolárov na hlavu.

Hotel Polski vyhľadávali Židia z celej Varšavy rátajúc s tým, že vďaka finančným prostriedkom, ktoré vlastnili, budú môcť skutočne opustiť Poľsko. Tam si kupovali pasy a čakali na ďalšiu cestu do zahraničia. Išlo však o dômyselnú pascu, od začiatku vymyslenú varšavským gestapom, ktoré lákalo Židov z úkrytov na árijskej strane a neskôr ich vraždilo.

Odhaduje sa, že v dôsledku celej provokácie mohli Nemci zajať a zavraždiť až 2,5 tisíce Židov. Podzemný Židovský vojenský zväz (ŻZW) vystopoval „úplatkársku“ činnosť a v spolupráci s AK bolo nad agentmi vykonaných 70 rozsudkov smrti. Jedným z posledných zlikvidovaných bol Leon Skosowski.

Ale židovskí agenti gestapa efektívne pôsobili aj v iných mestách. V Krakove bolo niekoľko sietí. Tú najnebezpečnejšiu viedol Józef Diamand. Jej členovia sa neraz vydávali za ľudí poľského podzemia a udávali nielen ukrývajúcich sa Židov, ale aj Poliakov. Krakovský KEDYW od leta 1943 do jari 1944 podnikol vlastnú hru s Diamandovou sieťou agentov, pričom zlikvidoval niekoľko jej členov. Ale Diamand vždy unikol z pascí AK. Nakoniec ho však zastrelili Nemci vo väznici Montelupich.

Ozajstným agentom zla v lublinskom gete bol Szama Grajer – muž z predvojnového lublinského

podsvetia, ktorý keď bol uväznený, súhlasil, že bude pracovať pre gestapo. Nemci mu dokonca dovolili otvoriť si vlastnú reštauráciu, ktorej dvere boli natreté nacistami obľúbenou hnedou farbou. V Grajerovej reštaurácii sa schádzal svet židovských prostitútok, pasákov a špicľov. U Grajera sa stretával aj výkvet lublinských SS, zapíjajúci svoje ďalšie vyhladzovacie úspechy v gete. Ale Grajer predovšetkým siahla po peniazoch a cennostiach iných Židov. Desiatky z nich vydával Nemcom a od rodín obetí vždy bral úplatky za intervencie v prospech ich prepustenia.

Pamäť je pravda

Židovské nadšenie pre okupantov v septembri 1939, aktivity židovských rád, židovských policajtov a agentov gestapa nehovoria úplnú pravdu o Židoch počas holokaustu. To je pravda. Ale aj história holokaustu bez nich nie je pravdivá. Bez pravdy o nich nebudeme môcť detailne rozoznať dramatický boj bojovníkov Židovského vojenského zväzu, Židovskej bojovej organizácie a drámu, ktorú prežívalo 6 miliónov obetí židovského holokaustu, ktorý bol tiež drámou kvôli činnosti ich židovských spoluobčanov. Na túto drámu nikdy nemôžeme zabudnúť.

[Židovská dráma nebola ničím výnimočným ani jedinečným - admin (DzgM)]

Naša spomienka na to bude obnovená v apríli. Budeme počuť a rozprávať o tom, čo sa stalo pred 70 rokmi v Nemcami okupovanom Poľsku. Uvidíme tisíce mladých Izraelčanov, ktorí prídu do Poľska zapáliť sviečku a odriekať kadiš na miestach masového vyhladzovania svojich bratov.

[... a devastovať hotely, vyhadzovať televízory z okien, srať na posteľ, urážať chýžné... - admin (DzgM)]

Istotne pri tejto príležitosti budeme počuť a čítať, že práve Poliaci boli jedinými spolupáchateľmi Nemcov v holokauste a všetci Židia boli iba obeťami. Ibaže viny nie sú len na poľskej strane. Sú v oveľa väčšej miere na strane židovskej. To hovoria fakty, ale bohužiaľ, sú stále vedome zamlčované.

AUTOR: Leszek Pietrzak

Překlad: Karol Dučák

[ZDROJ](#)